

"Póki my żyjemy"

2(41)/2013

Kwartalnik Związku Polaków
w Armenii "Polonia"

Конгресс переводчиков польской литературы
Liceum św. Stanisława Kostki w Warszawie

Alla Kuźmińska - redaktor naczelny
(filolog, członek korespondent Akademii Nauk Pedagogicznych i Socjalnych (Moskwa), lektor wydziału Pedagogiki i Metodyki Nauczania Języków Erewańskiego Państwowego Uniwersytetu Lingwistycznego im. W. J. Briusowa, Laureat Nagrody FIDELIS POLONIAE 2005, odznaczona Srebrnym Medalem SWP, Medalem im. Mowsesa Khorenatsi, Krzyżem Komandorskim Orderu Zasługi Rzeczypospolitej Polskiej, Prezes „Polonii”)
Алла Кузьминская - главный редактор
(филолог, член-корреспондент Академии педагогических и социальных наук (Москва), лектор кафедры педагогики и методики преподавания языков Ереванского государственного лингвистического университета им. В.Я.Брюсова, Лауреат Премии FIDELIS POLONIAE 2005, награждена Серебряной Медалью SWP, Медалью им. Мовсеса Хоренаци, Командорским Крестом Ордена Заслуги Польши, Президент «Полонии»)

Agnieszka Wasilczuk – z-ca redaktora naczelnego
(magister filologii polskiej, nauczycielka języka polskiego)
Агнешка Васильчук – зам. гл. редактора
(магистр польской филологии, преподаватель польского языка)

Naira Machcianian - przekład rosyjski i ormiański, korekta
(filologia ormiańska, tłumacz literatury polskiej)
Наира Махчяниан - перевод русский и армянский, корректор
(филолог, переводчик польской литературы)

Eliza Kurkcian - redaktor techniczny
(inżynier systemów technicznych)
Элиза Куркчян - технический редактор
(инженер-системотехник)

Irina Krasnowa - redaktor, przekład rosyjski i polski
(filolog, historyk sztuki)
Ирина Краснова - редактор, перевод русский и польский
(филолог, искусствовед)

Sofia Czilingarian - redaktor, przekład rosyjski i polski
(filolog, nauczyciel, tłumacz)
София Чилингарян - редактор, перевод русский и польский
(филолог, преподаватель, переводчик)

„Póki my żyjemy” – organ prasowy Związku Polaków w Armenii „Polonia” .

Adres dla korespondencji:
Republika Armenia, 0014 Erewań,
ul. Komitasa 65-55
tel./fax.: (37410) 23-16-30
e-mail: polonia@r.am
polonia.armenia@gmail.com

Nr konta: HSBC N 001-133255-101(USD)
HSBC N 001-133255-102(EUR)
9 Vazgen Sargsyan Str., Yerevan 0010, RA
Swift address MIDLAAM22 Polonia NGO

Związek Polaków w Armenii „Polonia”
Republika Armenia, 0009 Erewań,
ul. Agajana 11^a-2
tel.: (37410) 56-13-68
tel./fax.: (37410) 52-54-28
kom.: (37491) 20-37-40

«Póki my żyjemy» - журнал Союза поляков в Армении «Полония».

Адрес для корреспонденции:
Республика Армения, 0014 Ереван,
ул. Комитаса 65-55
тел./факс.: (37410) 23-16-30
эл. почта: polonia@r.am
polonia.armenia@gmail.com
Счет: HSBC N 001-133255-101(USD)
HSBC N 001-133255-102(EUR)
9 Vazgen Sargsyan Str., Yerevan 0010, RA
Swift address MIDLAAM22 Polonia NGO

Союз Поляков в Армении «Полония»
Республика Армения, 0009 Ереван,
ул.Агаяна 11^А-2

тел.: (37410) 56-13-68
тел./факс.: (37410) 52-54-28
моб.: (37491) 20-37-40

Кварталник ukazuje się
w 3 wersjach językowych:
polskiej, ormiańskiej i rosyjskiej.
Nakład 500 egz.

Ежеквартальник выходит на 3-х языках:
польском, армянском и русском
Тираж 500 экз.

DZIEKUJEMY

Kwartalnik „Póki my żyjemy” ukazuje się dzięki finansowej pomocy Ministerstwa Spraw Zagranicznych RP, Stowarzyszenia „Wspólnota Polska” i Fundacji „Pomoc Polakom na Wschodzie”. Wyrażamy wdzięczność Ministerstwu Edukacji i Nauki RP oraz Ministerstwu Kultury RA za stałą pomoc oraz wsparcie działalności „Polonii”.

Redakcja zastrzega sobie prawo adiustacji, skracania tekstów oraz zmiany tytułów. Tekstów nie zamówionych redakcja nie zwraca.
Редакция оставляет за собой право правки, сокращения текстов и изменения заголовков. Рукописи не возвращаются.

Opracowanie i druk: ООО „ОРАКУЛ” Armenia, 0010 Erewan, ul.P. Buzandi 1/3 tel./fax.: (37410) 54-56-64 e-mail: oracle@web.am
Оформление и графика: ООО „ОРАКУЛ” Армения, 0010 Ереван, ул.П. Бюзанда 1/3 тел./факс.: (37410) 54-56-64 эл. почта: oracle@web.am

БЛАГОДАРИМ

Журнал „Póki my żyjemy” издается благодаря финансовой поддержке МИД-а РП, содружества «Вспульнота Польска» и фонда «Помощь полякам на Востоке». Выражаем благодарность Министерству образования и науки РП и Министерству культуры РА за постоянную помощь и поддержку деятельности «Полонии».

Erzyk o bzach

Bzy gęsto sterczą sztorcem,
Grubozarniste i mokre,
Stokrotne, gotowym wierszem, radośnie rozrosły bzy.
O szóstej rano wstałaś,
Dziewczyńno z prężnym sercem,
I łamiesz, z miłości dla mnie, promieniejące bzy.

Tak wcześnie i już tak gorąco,
A cóż dopiero w południe,
Gdy jeszcze mocniej w nozdrza uderzą zerwane bzy!
Dziewczyńno na palcach wspięta,
Której ręce tak czule,
Z taką nadzieją chwytają coraz pełniejsze gałęzie!
Dziewczyńno bardzo szczęśliwa,
Z listem wycelowanym,
Z listem okrutnie krótkim,
Cóż na niemiłość poradzę?

Trzęsę się twoim szczęściem
I drzę jak targane bzy.

O sирени

Сирень стоит густая,
Мокра, крупнозерниста,
Само стихотворенье – расцветшая эта сирень.
Ты в шесть утра проснулась
И с напряженным сердцем
Из-за меня ломаешь лучистую эту сирень.

Так рано и так жарко,
А что же будет в полдень,
Когда нестерпимей станет благоухать сирень!
На дыпочки поднявшись,
Ты нежными руками
Отламываешь, волнуясь, за веткой ветку в гуще.
Счастливая, ты целуешь
Письмо, что слишком кратко,
Так беспощадно кратко...
Насильно мил не будешь!

От эакого счастья
Я вздрогнул, как сирень.

Tłumaczenie Anna Achmatowa
Перевод Анна Ахматова

SPIS TREŚCI

• MICHAŁ KORYBUT WIŚNIEWSKI	4
• LWÓW	8
• Z ŻYCIA «POLONII»	15
• NIE DLA SZKOŁY, LECZ DLA ŻYCIA UCZYMY SIĘ	22
• AMBASADORZY LITERATURY... ..	27
• URODZONY W KALISZU, UZNANY W SZWECJI	29

MICHAŁ KORYBUT WIŚNIEWIECKI

МИХАИЛ КОРИБУТ ВИШНЕВЕЦКИЙ

Urodzony: 1640 r.

Zmarł: 1673 r.

Żył: 33 lata

Panował: 4 lata (1669 – 1673)

Ojciec: Jeremi Michał

Korybut Wiśniowiecki

Matka: Gryzelda Zamoyska

Żona: Eleonora Maria Habsburżanka

Родился: 1640 г.

Умер: 1673 г.

Жил: 33 года

Правил: 4 года (1669 – 1673)

Отец: Иеремия-Михаил Михайлович
Корибут-Вишневецкий

Мать: Гризельда Замойская

Жена: Элеонора Мария Австрийская

Pochodził ze znamienitego litewskiego rodu Wiśniowieckich, wywodzącego się niemalże od samego Giedymina. Jego ojciec, Jeremi Michał, był wybitnym dowódcą wojskowym w czasie powstania Bohdana Chmielnickiego. Włości Wiśniowieckich stanowiły swoiste „państwo w państwie”. Do Jeremiego należało 56 miast, a dochód, który pozyskiwał ze swoich dóbr, sześciokrotnie przewyższał sumę, jaką polski sejm przeznaczał na utrzymanie dworu królewskiego.

Dzieciństwo Michał spędził w Zamościu, w posiadłości swojej babki, Katarzyny Zamoyskiej. Jako dziecko utracił ojca i znalazł się pod opieką biskupa wrocławskiego i plockiego Karola Ferdynanda Wazy i wojewody sandomierskiego Jana Sobiepana Zamoyskiego, który wprowadził go na dwór królewski. Michał Korybut pobierał nauki w Kolegium Jezuitskim w Nysie, a następnie rozpoczął studia na uniwersytecie w Pradze. Młodzięcze lata książę spędził na dworach w Wiedniu i Dreźnie. Władął wieloma językami: łaciną, niemieckim, włoskim, francuskim, hiszpańskim, jak również tatarskim, tureckim i zapewne ruskim. Michał uczestniczył w końcowej fazie wojny polsko – rosyjskiej i w czasie rokoszu Lubomirskiego opowiedział się po stronie króla.

Po abdykacji Jana Kazimierza, część szlachty wysunęła kandydaturę Michała Korybuta do polskiego tronu, głównie przez wzgląd na zasługi jego ojca. Młody, niebogaty i niezbyt doświadczony książę wydawał się odpowiednim kandydatem według szlachty, gdyż nie mógł stanowić zagrożenia dla ich złotej wolności. Oprócz niego było czterech kandydatów innych narodowości, lecz po złych doświadczeniach z obcymi monarchami szlachta gremialnie głosowała na „Piastą”. W rezultacie, na sejmie 16 czerwca 1669 roku uzyskał on ponad 11 tysięcy głosów elektorskich

Михаил был выходцем из знатного литовского рода Вишневецких, происходивших чуть ли не от самого Гедимины. Его отец Иеремия-Михаил был видным полководцем времен восстания Богдана Хмельницкого. Владения Вишневецкого были настоящим «государством в государстве». Иеремии принадлежали 56 городов, а доход, получаемый с его владений, в 6 раз превышал сумму, выделяемую сеймом на содержание королевского двора.

Детство Михаила прошло в Замосье, в имении его бабушки Катаржины Замойской. Потеряв отца в раннем возрасте, Михаил попал под опеку епископа Вроцлавского и Плоцкого Карла Фердинанда Вазы и сандомирского воеводы Яна Собипана Замойского, который представил его королевскому двору. Михаил получил образование в иезуитской коллегии в Нысе и в пражском университете. Молодые годы юный князь провел при дворах Вены и Дрездена, изучил множество языков, включая татарский, турецкий и, возможно, русский. Михаил принял участие в последнем этапе русско-польской войны и в «рокоше» Любомирского на стороне короля.

В память о заслугах отца Михаил был выдвинут частью шляхты в кандидаты на трон на выборах короля, последовавших за отречением Яна Казимира. Молодой, небогатый и не очень опытный князь показался многим магнатам подходящей кандидатурой, которая не будет ограничивать «золотую вольность» шляхты. К тому же, другие претенденты на трон были иностранцами, опыт избрания которых был не очень удачен. В результате на сейме 16 июня 1669 года более 11 тысяч магнатов поддержали Михаила, избрав

szlachty i został wybrany na króla. Koronowany został 29 września 1669 roku w Krakowie.

W tym czasie na dworze królewskim zwalczały się dwa stronnictwa próbujące przeformować swoją orientację w polityce zagranicznej kraju. Zwolennicy zbliżenia z Austrią, uważali, że tylko Austria może pomóc Polsce wyeliminować zagrożenie płynące z południa, z Węgier i Transylwanii.

Region ten od dawna zagrażał Polsce, a węgierscy arystokraci z rodu Batorych, powołując się na to, że ich przedstawiciel zasiadał wcześniej na polskim tronie, również rościli pretensje do władzy w Rzeczypospolitej. Drugie stronnictwo domagało się umocnienia relacji z Francją i królem Ludwikiem XIV. Na jego czele stał Jan Sobieski. Pierwsze stronnictwo było popierane przede wszystkim przez arystokrację i magnaterię, drugie reprezentowało interesy szlachty.

Król postanowił położyć kres animozjom i walkom stronnictw i w 1670 roku poinformował o zamiarze poślubienia siedemnastoletniej austriackiej księżniczki, Marii Józefy, córki króla austriackiego i cesarza Świętego Cesarstwa Rzymskiego, Ferdynanda III Habsburga. Spowodowało to poważne niezadowolenie i sprzeciw wobec Wiśniowieckiego wśród szlachty. Praktycznie wszystkie dalsze kroki młodego króla natrafiały na otwarty sabotaż zwolenników Sobieskiego, który stał się głównym przeciwnikiem Michała Korybuta. Jednak Wiśniowiecki prowadził dość zrównoważoną politykę, zarówno w kierunku zachodnim jak i południowym, nie godząc się na rolę posłusznego narzędzia w rękach austriackich polityków. Austria przedsięwzięła wiele starań, aby uzyskać przychyłność Korybuta Wiśniowieckiego, w tym uhonorowano go Orderem Złotego Runa – najwyższym symbolem męstwa. Jednak on pozostawał nieugięty i selektywnie ustępował Austriakom, jednocześnie wychodząc naprzeciw Francji. Król próbował również zręcznie rozegrać kartę wschodnią, sięgając zamieszanie i doprowadzając do konfliktów w obozie Kozaków. To dlatego, w kontrze wobec protureckiej orientacji hetmana Piotra Dorszenki, wspierał kozackiego hetmana Michała Chanieńko.

его королем Польши. 29 сентября того же года Михаил был коронован в Кракове королем Польши.

При королевском дворе в ту пору разыгралась борьба между двумя партиями, каждая из которых проявляла свою внешнеполитическую ориентацию. Первая партия – это сторонники сближения с Австрией. Представители этой партии считали, что Австрия может помочь Польше ликвидировать угрозу, исходящую с юга, от Венгрии и Трансильвании. Этот регион на протяжении длительного времени угрожал Польше, а венгерские аристократы из рода Батория на том основании, что их представитель ранее владел польским престолом, высказы-

вали претензии на власть в Речи Посполитой. Вторая партия – это сторонники сближения с Францией и королем Людовиком XIV. Эту партию возглавлял Ян Собеский. Первую партию поддерживали преимущественно представители аристократии и магнaterии, вторую – шляхта.

Король решил поставить точку в этом конфликте и в 1670 году заявил о женитьбе на 17-летней австрийской принцессе Марии-Йозефе, дочери австрийского короля, императора Священной Римской Империи Фердинанда III Габсбурга. Это вызвало серьезное недовольство и оппозицию по отношению

к Вишневецкому в среде шляхты. Практически все дальнейшие шаги молодого короля наталкивались на откровенный саботаж сторонников Собеского, ставшего главным оппонентом Михаила. Однако, Вишневецкий вел довольно взвешенную политику, как в западном, так и южном направлениях, не став послушным орудием в руках австрийских политиков. Австрия прилагала немало усилий для укрощения Михаила, даже наградила его орденом Золотого Руна – высшим символом доблести. Но тот оставался непреклонен и шел на уступки австрийцам выборочно, при этом неоднократно делая шаги и навстречу Франции.

Chanenko, kozacki ataman koszowy – Iwan Sirko i wszyscy kozacy zaporoscy wraz z czterema pułkami kozackimi na prawobrzeżnej Ukrainie uznali władzę króla i złożyli jemu przysięgę wierności.

Jednak sytuacja zmieniła się po tym, jak w 1672 roku, trzystutysięczna armia turecka wspólnie z wojskiem Piotra Doroszenki ruszyła w kierunku Polski. Chanenko i Sirko, ciągle przechodząc z jednego obozu politycznego do drugiego, nie potrafili umiejętnie odeprzeć ataku tureckiego i przystąpili do odwrotu. Po klęsce pod Ładyżynem Chanence pozostało niewiele ponad tysiąc Kozaków, a Sirce – pięciuset. Turcy doszli do Galicji i zagrażali Polsce. Król zebrał armię, jednak nie odnosił sukcesów na froncie – Turkom udało się zdobyć nawet, uważany za niedostępny i nieosiągalny Kamieniec Podolski.

W tych warunkach, w październiku 1672 roku Wiśniowiecki został zmuszony do podpisania haniebnego dla Polski pokoju w Buczaczu, zgodnie z którym Polska zrezygnowała na rzecz Imperium Osmańskiego z Podola i większej części Prawobrzeżnej Ukrainy. Województwa podolskie, braclawskie oraz południowa część Kijowszczyzny przechodziły we władanie Doroszenki – na tym terytorium stworzył on częściowo niezależne państwo pod protektorem Turcji.

Jednak Sejm w 1673 roku odmówił ratyfikacji traktatu buczackiego, uważając go za haniebnny dla Polski i uchwalił nowe specjalne podatki na wojnę.

Król próbował także rozegrać wewnętrzną kartę i posiać smutę i rozłam w obozie kozaków. Imięno dlatego, on, w przeciwieństwie do hetmana Piotra Doroszenki z jego proturecką orientacją, podtrzymał Umanskogo pułkownika Michała Hanenka. Hanenko, kozak Iwan Serko z wszystkimi zaporożcami, plus cztery pułki kozackie na Prawobrzeżu przyznały władzę króla i przyniosły mu przysięgę. Ale sytuacja zmieniła się po tym, jak w 1672 roku 300-tysięczna turecka armia z wojskami Piotra Doroszenki przemieściła się w stronę Polski. Hanenko i Serko, stale przebiegający z jednego politycznego obozu do drugiego, nie mogli okazać godnego oporu Turkom i rozpoczęli odwrót. Po klęsce pod Ładyżynem u Hanenki pozostało tylko ponad tysiąc kozaków, a u Serki – pięćset. Turcy doszli do Galicji i zagrażali Polsce. Król zebrał wojsko, ale wojenna fortuna była wyraźnie nie na jego stronie – Turkom udało się zająć, nawet uważany za niezdobywalny, Kamieniec-Podolski. W takich warunkach w październiku 1672 roku Wiśniowiecki był zmuszony podpisać dla Polski w Buczaczu, zgodnie z którym Polska zrezygnowała z Podola i większej części Prawobrzeżnej Ukrainy na korzyść Imperium Osmańskiego. Braclawщина i Kijewщина odchodziły pod sztandar Doroszenki – na tej terytorii on proklamował półniezależne państwo pod protektorem Turcji.

Wobec tego, sejm 1673 roku odmówił ratyfikacji buczackiego traktatu, uważając go za haniebnny dla Polski, i ustanowił nowe znaczne podatki na wojnę. Wzajemne obrazy zostały zapomniane, a polsko-litewska unia pod dowództwem hetmana Jana Sobieskiego atakowała Turków i

KRÓLOWIE POLSCY

Wzajemne żale zostały zapomniane, a armia polsko-litewska pod dowództwem hetmana Jana Sobieskiego zaatakowała Turków i późną jesienią 1673 roku pod Chocimiem odniosła miażdżące zwycięstwo nad armią sułtana. Zwycięstwo pod Chocimiem było nie tylko politycznym triumfem Rzeczypospolitej, ale także osobistym sukcesem Sobieskiego. I teraz, to nie Wiśniowiecki, a Jan Sobieski – „Lew Lechistanu”, jak nazywali go Turcy, zyskał miano „zbawiciela Polski”

W tym czasie, pogrążony w depresji Michał Korybut udał się do Lwowa, planując na początku 1674 roku nową operację wojskową przeciwko Turkom. We Lwowie mieszkał w królewskich komnatach na Rynku. Na początku listopada 1673 roku król zachorował. Gwałtownie dostał wysokiej gorączki, bólu brzucha, drgawek. Agonia trwała prawie tydzień. 10 listopada zmarł w wieku trzydziestu trzech lat.

Michał Korybut Wiśniowiecki pierwotnie został pochowany we Lwowie, a zaledwie trzy lata później jego ciało zostało przeniesione na Wawel, gdzie pochowani są wszyscy polscy królowie.

Jego żona niedługo była wdową, wkrótce wyszła za mąż za księcia Lotaryngii i urodziła ośmioro dzieci. Żył ćwierć wieku dłużej od Michała Korybuta.

поздней осенью 1673 года одержала под Хотинном блестящую победу над армией султана. Победа под Хотинном была не только политическим триумфом Речи Посполитой, но и личным успехом самого Собеского. И теперь не Вишневецкий, а Ян Собеский – «Лев Лехистана», как называли его турки, стал обладателем титула «спаситель Польши».

А в это время, в полной депрессии удалился во Львов Михаил, планируя в самом начале 1674 года новое выступление против турок. Здесь он поселился в королевских палатах на Рыночной площади. В самом начале ноября 1673 года король захворал. У него резко поднялась температура, разболелся живот, начались конвульсии. Агония длилась почти неделю. 10 ноября он скончался в возрасте тридцати трех лет.

Михаила Вишневецкого похоронили первоначально во Львове и лишь спустя три года останки перенесли в Вавель, где погребены все польские короли. Его жена, недолго оставаясь вдовой, вышла замуж за герцога Лотарингского и родила восьмерых детей. Она пережила Михаила на четверть века.

Michał Korybut Wiśniowiecki i jego żona
Михаил Корибут Вишневецкий и его жена

Źródło: „Królowie polscy i rodziny królewskie”, „Polskie dzieje”, „Poczet Polskich królów i książąt” oraz Internet

Opracowały Irina Krasnowa
Eliza Kurkcian

Источник: «Польские короли и королевские семьи», «История Польши», «Перечень польских королей и князей» и Интернет

Подготовили Ирина Краснова
Элиза Куркчян

Lwów

Львов

Lwów – miasto na Ukrainie, położone na pograniczu wschodniego Roztocza (Roztocze Lwowskie) i Wyżyny Podolskiej, nad rzeką Pełtwią. Ośrodek administracyjny obwodu lwowskiego, który zajmuje powierzchnię 192,01 km² i w którym mieszka 757 300 osób. Choć obecnie znajduje się na terenie Ukrainy, Lwów przez sześć stuleci był jednym z ważniejszych ośrodków kultury polskiej, a także... ormiańskiej. Do dzisiaj stanowi centrum nauki i kultury polskiej na Ukrainie.

Львов – город в Украине, расположенный на границе с Польшей, на стыке Львовского нагорья, холмистого Расточья и низменного Побужья на реке Полтве. Административный центр Львовской области занимает площадь 192,01 км² с населением 757 300 жителей. Хотя в настоящее время Львов находится на территории Украины, на протяжении шести столетий он был одним из самых важных центров польской культуры, а также ... армянской. На сегодняшний день является центром польской науки и культуры в Украине.

HERB MIASTA

Na błękitnym polu znajdują się mury miejskie z trzema basztami w złotym kolorze. W bramie zaś widnieje również złoty lew – tradycyjny symbol miasta – który stoi na trzech łapach, a prawą przednią ma podniesioną. W swoim układzie herb nawiązuje do czasów średniowiecznych, choć dopiero w 1526 r. król Zygmunt I Stary wystawił akt potwierdzający pieczętowanie się Lwowa tego typu herbem. Współczesna wersja obowiązuje od 5 lipca 1990 r.

HISTORIA

Lwów jest miastem o wielowiekowej, fascynującej historii, w którym przeplatała się kultura różnych narodów. Choć pierwsza pisemna wzmianka o Lwowie pochodzi z 1256 r., to najstarsze archeologiczne ślady osadnictwa na jego terenie pochodzą już z V w.

Według tradycyjnego przekazu miasto zostało założone przez księcia Daniela I Halickiego z dynastii

ГЕРБ ГОРОДА

В лазоревом испанском четырехугольном с круглым основанием щите золотые каменные ворота с тремя зубчатыми башенками и бойницами. В воротах шествует в геральдически правую сторону золотой лев – традиционный символ города. По композиции герб восходит к средневековой, и только в 1526 году король Сигизмунд I Старый формально утвердил этот герб. Пятого июля 1990 года сессия Львовского городского совета утвердила современный герб.

ИСТОРИЯ

Львов – это город с многовековой и увлекательной историей, в которой переплетены культуры разных народов. Хотя первое письменное упоминание о Львове относится к 1256 году, но следы самых древних археологических поселений на его территории восходят к пятому веку.

Rurkowiczów, a nazwane przez niego Lwowem na cześć syna Lwa, który to w 1272 r. przeniósł do niego stolicę Rusi Halicko-Włodzimierskiej. Po bezpotomnej śmierci prawnuka Lwa, Bolesława Jerzego II, miasto – na podstawie umowy spadkowej podpisanej dwa lata wcześniej, przeszło w formalne władanie Kazimierza Wielkiego. Król polski jednak dopiero po latach walk faktycznie włączył je do Królestwa Polskiego. Nadając mu prawa miejskie w 1356 r., wyraźnie zaznaczył w dokumencie lokacyjnym, że wszyscy mieszkańcy – zarówno Polacy, jak i Rusini, Ormianie, Żydzi i Tatarzy – mają prawo do zachowania własnych praw, religii i obyczajów. Odtąd przez kilka stuleci Lwów był miastem wielonarodowym i wielowyznaniowym.

Za czasów Ludwika Węgierskiego Lwów i cała Ruś Halicka została odłączona od Korony, zaś ponownie do granic Polski przywróciła ją królowa Jadwiga. Od tego czasu Lwów przeżywał swój złoty okres. Na bujny rozkwit miasta wpływ miało nadane mu prawo składu i korzystne położenie na skrzyżowaniu głównych szlaków kupieckich między Zachodem a Wschodem (szlak bałtycki i czarnomorski). Miasto Lwa w XV – XVII w. było głównym centrum kupieckim Europy Wschodniej i jednym z największych miast Europy. Przykładowo, w XVII w. Lwów, liczył 30 tys. mieszkańców, co sprawiało, że był drugim co do wielkości (po Gdańsku) miastem Rzeczypospolitej, dla której – jako miasto królewskie – posiadał wielkie znaczenie obronne i ekonomiczne. Z tego powodu Lwów często nazywano „ozdobą Królestwa”, „ostoją Rusi szanownej”, „matką talentów” czy „złotym jabłkiem Rzeczypospolitej”.

Z racji swojego położenia Lwów był jednak narażony na nieustanne napady wrogich wojsk (Turków, Tatarów, Kozaków, Rosjan). Silnie ufortyfikowany i uzbrojony staraniem królów polskich i swoich obywateli miał opinię miasta niezdobytego i rzeczywiście przez długi czas skutecznie bronił się przed najazdami. Od połowy XVII w. następował jednak stopniowy upadek militarny i ekonomiczny miasta, które stało się celem najazdów kozackich, tureckich i szwedzkich.

W 1772 r., w wyniku I rozbioru Polski, miasto znalazło się pod władzą Austrii jako stolica Królestwa Galicji i Lodomerii. W XVIII – XX w., będąc w składzie Imperium Austriacko-Węgierskiego, Lwów zasłynął jako miasto innowacji technicznych, w którym to np. polski chemik i farmaceuta Ignacy Łukasiewicz wynalazł lampę naftową, tworząc tym samym przemysł naftowy.

Согласно традиции считается, что город был основан князем Даниилом I Галицким из династии Рюриковичей, и назван в честь его сына Льва. Около 1272 года город стал столицей Галицко-Волынского княжества. После смерти Юрия II Болеслава, бездетного правнука Льва, город, на основе соглашения, подписанного двумя годами ранее, перешел формально во владение Казимира Великого. Но только после нескольких лет борьбы, король присоединил город к Польскому королевству. В 1356 году Казимир утвердил Львову Магдебургское право, в учредительном документе которого четко обозначено, что все жители – поляки, русские, армяне, евреи и татары – имеют право на сохранение своих прав, религии и обычаев. С тех пор несколько столетий Львов был многонациональным и многоконфессиональным городом.

Во время правления Людовика Венгерского Львов и вся Галицкая Русь были отделены от Короны, и только королева Ядвига восстановила прежние границы Польши. С этого момента наступает золотой период в истории города Львов. Выгодное расположение на пересечении главных торговых путей между Западом и Востоком (балтийский и черноморский пути) способствовало буйному расцвету города. В XV – XVII веках город Льва был главным торговым центром в Восточной Европе и одним из крупнейших городов Европы. К примеру, в семнадцатом веке во Львове проживало 30 тысяч жителей, что делало его вторым по величине (после Гданьска) городом Речи Посполитой, для которой – как королевский город – он имел огромное оборонное и экономическое значение. И поэтому Львов часто называли «гордостью Королевства»,

W latach bezpośrednio poprzedzających wybuch I wojny światowej Lwów był centrum polskiej działalności niepodległościowej w Galicji. To właśnie w tym mieście został przez Józefa Piłsudskiego i Kazimierza Sosnkowskiego utworzony w 1908 r. Związek Walki Związek Walki Czynnej, a następnie, w 1910 r., Związek Strzelecki.

1 listopada 1918 r., wraz z upadkiem Austro-Węgier, politycy ukraińscy proklamowali we Lwowie powstanie Zachodnioukraińskiej Republiki Ludowej i przy pomocy złożonych z Ukraińców oddziałów armii Austro-Węgier opanowali miasto. Przeciw temu wystąpiły polskie organizacje konspiracyjne oraz polscy mieszkańcy Lwowa – w tym młodzież, nazwana później Orłętami Lwowskimi, w późniejszym okresie wsparcia udzieliło im powstające wojsko polskie. Polsko-ukraińskie walki o miasto, określane w polskiej historiografii jako obrona Lwowa, trwały do maja 1919 r. i zakończyły się wycofaniem wojsk ukraińskich, gdy lwowianom wsparcia udzieliło powstające właśnie wojsko polskie. Lwów dzielnie stawiał opór także w 1920 r. wobec Armii Czerwonej. Po zakończeniu walk marszałek Józef Piłsudski w uznaniu bohaterstwa mieszkańców, a zwłaszcza Orłąt Lwowskich, odznaczył Lwów, jako pierwsze i jedyne miasto polskie w II RP, Krzyżem Kawalerskim Orderu Virtuti Militari.

W okresie międzywojennym Lwów był trzecim pod względem liczby ludności po Warszawie i Łodzi miastem Polski i stolicą województwa lwowskiego. Lwów – obok Krakowa, Poznania, Warszawy i Wilna – był jednym z miast uniwersyteckich i głównych ośrodków nauki i kultury polskiej.

II wojna światowa to niezwykle dramatyczny okres w historii miasta. Najpierw przyszedł sowiecki terror, podczas którego do czerwca 1941 r. NKWD

«оплотом Вельможной Руси», «Матерью талантов» и «золотым яблоком Речи Посполитой».

Однако, из-за своего расположения, Львов постоянно подвергался нападениям вражеских войск (турок, татар, казаков, русских). Город, хорошо укрепленный и вооруженный усилиями польских королей и горожанами, считался неприступным и в течение длительного времени успешно защищался от нападений врага. Однако, с середины семнадцатого века наступил военный и экономический упадок города, и он стал объектом казачьих, турецких и шведских набегов.

В 1772 году в результате первого раздела Польши, город перешел во владение Австрии, как столица Королевства Галиции и Лодомерии. В XVIII – XX веках, будучи в составе Австро-Венгерской империи, Львов прославился как город технических инноваций, так, например, польский химик и фармацевт Игнаци Лукашевич изобрел керосиновую лампу, что способствовало развитию нефтяной отрасли.

В годы, непосредственно предшествовавшие началу первой мировой войны, Львов был центром польского освободительного движения в Галиции. Именно здесь, в 1908 году во главе с Юзефом Пилсудским и Казимиром Соснковским, был создан «Союз активной борьбы» (САБ), а в 1910 году – «Стрелецкий союз».

1 ноября 1918 года, после распада Австро-Венгрии власть во Львове захватила «Национальная рада», провозгласившая образование в Галиции «Западно-Украинской Народной Республики». Против этого выступали польские подпольные организации и поляки Львова – в том числе молодежь, названная позднее Львовскими Орлятами, а в дальнейшем, так стали называть всех

wymordowało ponad 7 tys. polskich i ukraińskich więźniów (oficerowie uczestniczący w obronie Lwowa byli przetrzymywani w obozie w Starobielsku, a następnie w przeważającej większości zostali zamordowani przez NKWD w Charkowie i pochowani w dołach śmierci w Piatichatkach), a wiele innych deportowało na Syberię, do Komu i Kazachstanu. Następnie w lipcu 1941 r., już po ataku Niemiec na ZSRR i zajęciu miasta przez nazistów 30 czerwca 1941 r. (które, nawiasem pisząc, 1 sierpnia zostało wcielone do Generalnego Gubernatorstwa jako stolica Dystryktu Galicja), dokonano dwóch pogromów na ludności żydowskiej. Tych, którzy przeżyli, Niemcy zamknęli w getcie i większość z nich zamordowali na początku 1942 r. w obozie śmierci w Bełżcu.

W lipcu 1941 r. dokonano także mordu na kilkudziesięciu polskich profesorach, wykładowcach uczelni lwowskich, na Wzgórzach Wuleckich. W grupie tej znalazł się m.in. Tadeusz Boy-Żeleński.

Tragedii dopełniło podstępne aresztowanie ujawionych władz Polski Podziemnej, dowództwa oraz żołnierzy Armii Krajowej uczestniczących w akcji „Burza”, rozpoczętej 22 lipca 1944 r. i mającej na celu wyswobodzenie miasta z wojsk niemieckich.

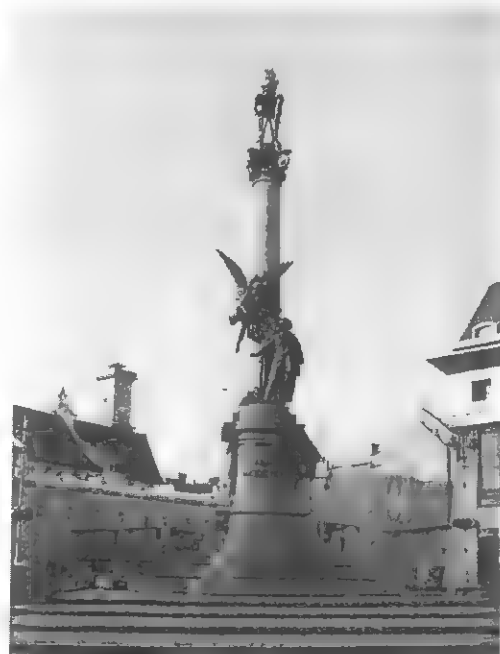
W wyniku postanowień w Jałcie i Poczdamie Lwów znalazł się w obrębie USSR wchodzącej w skład ZSRR, zaś polscy mieszkańcy wysiedleni zostali na tzw. Ziemię Odzyskaną – obecnie we Lwowie mieszka zaledwie ok. 30 tys. Polaków, czyli ok. 4 proc. populacji (a także ok. 0,8 tys. Ormian, czyli ok. 0,1 proc. populacji), jednak w mieście nie jest trudno usłyszeć język polski; istnieje też sporo miejsc upamiętniających postaci polskiej historii i kultury: przede wszystkim Plac Adama Mickiewicza z kolumną wieszczą, ulica Kościuszki, Matejki, Słowackiego czy Kopernika.

Od 1991 r. Lwów wchodzi w skład niepodległej Ukrainy, jest największym miastem jej zachodniej części.

ARCHITEKTURA

Architektura Lwowa stanowi odzwierciedlenie jego wieloetnicznego charakteru. Można znaleźć w nim zarówno budynki w stylu renesansowym, barokowym, klasycystycznym, jak i secesyjnym oraz modernistycznym, a także socrealistycznym. Dzięki doskonałemu połączeniu wielu różnorodnych architektonicznych i artystycznych tradycji Europy Środkowo-Wschodniej z wpływami włoskimi i niemieckimi, Stare Miasto we Lwowie zostało w 1998 r. wpisane na listę Światowego Dziedzictwa UNESCO.

молодых польских ополченцев. Польско-украинские бои за город, известные в польской историографии, как оборона Львова, продолжались до мая 1919 года и закончились выводом украинских войск, благодаря поддержке сформированной польской армии. В 1920 году Львов также отважно сопротивлялся войскам Красной Армии.

Маршал Юзеф Пилсудский, в знак признания героизма жителей, особенно, Львовских Орлят, наградил Львов как первый и единственный город Второй Речи Посполитой, Кавалерским орденом Военной доблести.

В межвоенный период по численности населения Львов был третьим после Варшавы и Лодзи городом Польши и столицей Львовского воеводства. Львов, наряду с Краковом, Познанью, Варшавой и Вильнюсом, был одним из университетских городов и основным центром польской науки и культуры.

Вторая мировая война чрезвычайно драматичный период в истории города. Сначала наступил советский террор, в ходе которого НКВД до июня 1941 года истребило более 7000 польских и украинских заключенных. Офицеры, участвовавшие в обороне Львова, содержались в лагере в Старобельске, в дальнейшем подавляющее большинство из них были убиты НКВД в Харькове и похоронены в ямах смерти в Пятихатках, а остальные – были сосланы в Сибирь, Коми и Казахстан. В июле 1941 года, после нападения Германии на Советский Союз и немецкой оккупации

O wyjątkowości tego miasta, które zachowało prawie nietknięty średniowieczny układ miejski, może świadczyć fakt, iż ponad pięćdziesiąt procent zabytków dzisiejszej Ukrainy znajduje się właśnie we Lwowie.

Lwów stanowi bez wątpienia magiczne miasto, w którym wszystko jest możliwe, a każde połączenie jest jednakowo dobre, i które – cokolwiek by się nie stało – nic nie traci ze swej naturalności. Jest to jedno z tych miejsc z duszą, do których ciągle chce się wracać – do tych brukowanych ulic, zabytkowych kamienic i starych tramwajów. Bo gdzie taki niepowtarzalny klimat jeszcze istnieje? Tylko we Lwowie!

Jednym z najcenniejszych zabytków miasta jest zbudowana w stylu gotyckim na przełomie XIV i XV w. Katedra Łacińska (Bazylika Archikatedralna pw. Wniebowzięcia Najświętszej Marii Panny). To właśnie w tej świątyni 1 kwietnia 1656 r. przed cudownym obrazem Matki Boskiej Łaskawej złożył śluby lwowski król Jan II Kazimierz, oddając Rzeczpospolitą pod opiekę Matki Boskiej, którą określił mianem Królowej Polski.

Kolejną perłą architektoniczną, skarbem późnego europejskiego baroku, jest osiemnastowieczny Sobór św. Jura (katedralna cerkiew archidiecezji lwowskiej Ukraińskiego Kościoła Grekokatolickiego metropolii halickiej). Cerkiew została zbudowana na planie krzyża i jest to świątynia jednokopułowa, czterorzęsłowa, murowana z kamienia i cegły. Najważniejszym akcentem kompozycji architektonicznej jest wysoka kopuła z sześciennym tamburem i smukłą

głowa 30 июня 1941 года (официально, 1 августа город вошел в состав генерал-губернаторства как столица дистрикта Галиции), были осуществлены два еврейских погрома. Тех, кто выжил, немцы поместили в гетто, и большинство из них были убиты в начале 1942 года в лагере смерти в Белжеце.

На Вулецких холмах в июле 1941 года были расстреляны несколько десятков польских профессоров, преподавателей Львовских вузов, среди них и Тадеуш Бой-Желеньский.

Трагедию дополнил подлый арест НКВД руководства польского Сопротивления, командиров и солдат Армии Крайовой, участвовавших 22 июля 1944 года в операции «Буря» с целью освобождения города от немецких войск.

По решению Ялтинской и Потсдамской конференций Львов вошел в состав СССР, а поляки были выселены на, так называемые, возвращенные земли. Теперь во Львове проживает всего около 30 тысяч поляков, что составляет 4 процента населения (а также 800 армян – 0,1 процента населения). В городе уже не услышишь польскую речь, но есть много мест, связанных с польской историей и культурой – площадь Адама Мицкевича с памятником великому поэту-пророку, улицы Костюшко, Матейко, Словацкого и Коперника.

С 1991 года Львов входит в состав независимой Украины, являясь самым крупным городом в ее западной части.

АРХИТЕКТУРА

Архитектура Львова отражает его многонациональный характер. Здесь можно увидеть здания как в стиле эпохи Возрождения, барокко и классицизма, так и в стиле сецессион и модерна, а так же соцреализма. Благодаря идеальному сочетанию самых разнообразных архитектурных и художественных традиций Центральной и Восточной Европы с итальянским и немецким влиянием, в 1998 году Старый город во Львове был внесен в список Всемирного наследия ЮНЕСКО. Об уникальности Львова, в котором сохранилась почти в первозданном виде средневековая планировка города, свидетельствует тот факт, что более пятидесяти процентов памятников Украины находятся именно в этом городе.

Львов, безусловно, волшебный город, в котором все возможно, в котором сочетания разных стилей одинаково хороши, и, что бы ни

latarnią, choć rzeczą godną uwagi są przepiękne rzeźby i figury świętych wykonane przez wybitnego rzeźbiarza epoki późnego baroku Jerzego Pinzla: nad fasadą konna figura św. Jerzego – pogromcy smoków, a po bokach portalu monumentalne figury św. Leona i św. Atanazego. Wewnątrz usytuowana jest zaś niezwykle piękna siedemnastowieczna ikona Matki Boskiej Trembowelskiej.

W wieku XIV w pobliżu Rynku powstała dzielnica ormiańska, a jej centrum tworzyły ulica Ormiańska z jej nadzwyczaj pięknymi kamienicami (zabudowa ulicy Ormiańskiej była jedną z najlepszych we Lwowie – już w XV w. była to ulica brukowana, zaopatrzona w kanalizację) oraz czternastowieczna Katedra Ormiańska p.w. Wniebowzięcia Najświętszej Maryi Panny, zbudowana według projektu mistrza Dorchi. Choć z zewnątrz wygląda na niepozorną, to mało-widła Rosena oraz mozaika Mehoffera znajdujące się wewnątrz świątyni zachwycają swym pięknem. Przez wieki budowla ta była religijnym i publicznym centrum społeczności ormiańskiej we Lwowie. Od 1630 r., gdy biskup ormiański Lwowa Mikołaj Torosowicz zawarł unię z Rzymem, katedra stała się centrum Kościoła katolickiego obrządku ormiańskiego w Polsce, co trwało aż do nastania władzy radzieckiej w 1945 r., która to zlikwidowała struktury Kościoła ormiańsko katolickiego, a administratorowi diecezji, ks. Kajetanowiczowi dała wybór: albo zerwie z Rzymem, albo czeka go więzienie. Ks. Kajetanowicz odrzucił ultimatum sowieckie i zmarł w łagrze w 1950 r.

Obecnie katedra należy do diecezji Apostolskiego Kościoła Ormiańskiego na Ukrainie. Pierwsza msza po pięćdziesięciu latach przerwy w języku ormiańskim (i obrządku wschodnim) odbyła się w wigilię Bożego Narodzenia, 5 stycznia 2001 r.

produzło, город не теряет своей самобытности. Это одно из тех мест со своей душой, куда хочется вновь вернуться – на его мощенные улицы, к историческим зданиям и старым трамваям. Ибо, где еще царит такая неповторимая атмосфера? Только во Львове!

Один из наиболее ценных памятников города – Латинский кафедральный собор (Кафедральный собор св. Успения Пресвятой Девы Марии), построенный в готическом стиле в XIV-XV веках. Именно в этом храме 1 апреля 1656 года перед чудотворной иконой Матери Божьей Милосердной дал обеты за оборону Польского государства король Ян II Казимир, отдавая Республику под защиту Божией Матери, которую он окрестил Королевой Польской.

Другой жемчужиной позднего европейского барокко восемнадцатого века является Архикафедральный собор св. Юра – один из красивейших архитектурных ансамблей города (кафедральный собор архиепископата Львовского Украинской греко-католической церкви митрополии Галицкой). Однокупольная, четырехпролетная церковь была построена из камня и кирпича в форме креста. Основным акцентом архитектурной композиции является высокий купол с кубическим тамбуром и стройными лампонами. Но, в первую очередь, обращают на себя внимание прекрасные скульптуры и статуи святых,

Poza tym warto we Lwowie na pewno zobaczyć Ratusz – wybudowany w stylu klasycystycznym – oraz, znajdującą się u szczytu Prospektu Swobody Operę Lwowską, która wybudowana została w 1896 r. w stylu eklektycznym i stanowi jeden z najbardziej charakterystycznych obiektów architektonicznych w mieście.

Dla osób związanych z Polską na pewno czymś interesującym będzie zobaczenie przepięknie położonego we wschodniej części miasta na malowniczych wzgórzach Cmentarza Łyczakowskiego – nie tylko najstarszej, zabytkowej nekropolii Lwowa, ale w ogóle jednego z najstarszych cmentarzy w Europie (powstał w 1786 r.), który jest miejscem pochówku wielu znanych Polaków, takich jak pisarka Maria Konopnicka, matematyk Stefan Banach, malarz Artur Grottger czy bohater wiersza Mickiewicza, pułkownik Ordon. Na Cmentarzu Łyczakowskim znajdują się również dwa groby arcybiskupów ormiańskich: Izaka Isakowicza i Samuela Cyryła Stefanowicza.

Z kolei na Cmentarzu Obrońców Lwowa, który stanowi część autonomiczną Cmentarza Łyczakowskiego, znajdują się mogiły uczestników obrony Lwowa i Małopolski Wschodniej, poległych w latach 1918–1920 lub zmarłych w latach późniejszych. Często nazywany jest Cmentarzem Orłąt, gdyż spośród pochowanych tam prawie 3 tys. żołnierzy, większość to Orłęta Lwowskie, czyli młodzież szkół średnich i wyższych oraz inteligencja. Najmłodszy

zestawiony przez wyjątkowego rzeźbiarza epoki późnego baroku Georga Pinzela. Fasadę ozdabia kompozycja z św. Jurym, zwycięzcą smoka, a po bokach portalu monumentalne figury świętych Ławy i Afanazja. Wnętrze kościoła zdobi niezwykle piękna ikona z XIX wieku z Teresobylskiej Matki Bożej.

W XIV wieku, koło rynku, został wybudowany Armiański kwartał, a jego centrum stała Armiańska ulica z niezwykle pięknymi budynkami (budownictwo Armiańskiej ulicy było jednym z najlepszych w Lwowie – już w XV wieku ona była wyłożona kamiennymi płytami, miała wodociąg i kanalizację). Tuż obok znajduje się Armiański katedrałowy kościół Wniebowzięcia Przenajświętszej Bogurodzicy XIV wieku, wybudowany według projektu mistrza Dorki. Wnętrze Armiańskiego katedrałowego kościoła – nie w porównaniu do jego ciemnego zewnętrznego wyglądu – bogate i po wschodniemu jasne. Niezwykłe freski Jana Rozana, kolorowe witraże i mozaiki J. Megoffera wywołują wrażenie żywej bajki. Przez wieki ten kościół był centrum religijnym i społecznym życia ormiańskiej wspólnoty w Lwowie. W 1630 roku, kiedy ormiański biskup Lwowa Nikołaj Torosowicz podpisał unię z Rzymem, kościół stał się centrum Armiańskiej Kościelnej Cerkwi w Polsce. W 1945 roku, z przychodem sowieckiej władzy, została zniszczona struktura Armiańskiej Kościelnej Cerkwi, a przed proboszczem eparchii ks. Ksienią Kacjanowiczem stał wybór: albo zerwanie z Rzymem, albo czekać na więzienie. Ks. Kacjanowicz odrzucił ultimatum i w 1950 roku zmarł w sowieckim łagrze. W tym czasie kościół należał

19

Nasze święta

Koncert z okazji Święta Konstytucji Trzeciego Maja
Концерт, посвященный Дню Конституции

Dzień Europy w Parku Zakochanych
День Европы в «Парке Влюбленных»

Z ŻYCIA «POLONII»

24 kwietnia – Dzień Pamięci o Ludobójstwie Ormian

24 апреля – день скорби всех армян

Konkurs języka polskiego dla studentów
Конкурс польского языка для студентов

Dzień Słowiańskiego Piśmiennictwa
День славянской письменности

W Giumri – spotkanie przy okrągłym stole
В Гюмри – встреча за круглым столом

W Giumri na lekcji języka polskiego
В Гюмри на уроке польского языка

Nasi goście

Наши гости

... ze Stowarzyszenia „Wspólnota Polska”
... из содружества «Вспульнота Польска»

... z Norwegii
... из Норвегии

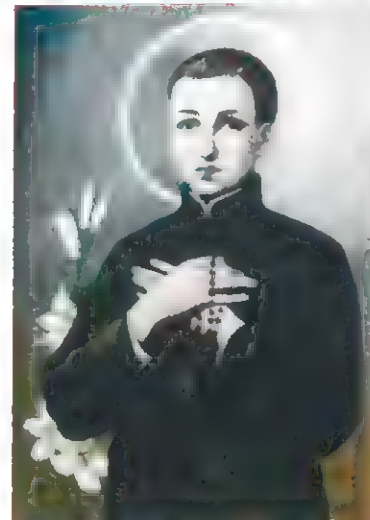

„Polonia” w gościach u Tatula
«Полония» в гостях у Татула

Kolegium św. Stanisława Kostki

Stanisław Kostka – patron dzieci i młodzieży

Станислав Костка – покровитель детей и молодежи

18 września Kolegium św. Stanisława Kostki obchodziło święto swojego patrona

18 сентября Коллегиум св. Станислава Костки отмечает день своего покровителя

Директор Лицея Е. Петрыкевич и директор интерната А. Катков
Dyrektor Liceum E. Petrykiewicz i Dyrektor Internatu A. Katkow

z Orłat miał dziewięć lat. Śp. Antoś Pietrykiewicz w wieku lat trzynastu został pośmiertnie odznaczony orderem *Virtuti Militari*, zaś ostatni list innego, czterastoletniego obrońcy miasta brzmiał ponoć tak: „Mamo, Tato, idę na wojnę. Lekcje zrobiłem”.

ZNANY LWOWIANIN

Z Lwowem było związanych tak wielu znanych i zasłużonych ludzi, że wymienienie chociażby ich części jest zadaniem przekraczającym możliwości tego krótkiego artykułu. Warto jednak wspomnieć o pisarzu Stanisławie Lemie, który urodził się w tym mieście w 1921 r. i mieszkał tam przez pierwszych dwadzieścia pięć lat swojego życia. Ten wybitny twórca literatury fantastycznej, autor „*Solaris*”, jest bez wątpienia najbardziej znanym na świecie lwowianinem, który powiedział raz, że „jest wrośnięty we Lwów jak drzewo”.

ORMIANIE WE LWOWIE

Pierwsi Ormianie osiedli we Lwowie jeszcze przed lokacją miasta, dokąd – przez Krym – udali się w wyniku prześladowań w swej ojczyźnie ze strony najpierw tureckich Seldżuków, a później Mongołów.

епархии Армянской Апостольской Церкви в Украине. Пятого января 2001 года, в канун Рождества, впервые, после пятидесятилетнего перерыва состоялось богослужение на армянском языке.

Кроме того, во Львове можно увидеть, построенную в стиле классицизма, Ратушу и, расположенное на Проспекте Свободы, здание Львовского оперного театра, построенного в 1896 году в стиле эклектики и являющегося одним из самых самобытных архитектурных сооружений в городе.

Для тех, кто кровно связан с Польшей, конечно, будет интересно увидеть Лычаковское кладбище, расположенное в восточной части города, на живописных холмах. Это не только самый старый исторический Некрополь Львова, но он является одним из старейших кладбищ в Европе, основанного в 1786 году. Здесь похоронены многие известные поляки, такие как писательница Мария Конопницкая, математик Стефан Банах, художник Артур Гротгер и национальный герой поэмы Мицкевича, полковник Юлиан Ордон. На Лычаковском кладбище находятся также две могилы армянских архиепископов: Исаака Исаковича и Самуила Кирилла Стефановича.

Достаточно большую площадь Лычаковского кладбища занимает мемориал «Львовские орлята». На нем захоронены останки более трех тысяч солдат и молодых польских ополченцев, которые погибли при обороне Львова во время Украинско-Польской войны 1918-1919 годов. Многим из них в то время еще не исполнилось и 16 лет. Самому молодому из «орлят» было девять лет. Другой – тринадцатилетний доброволец Антоний (Антось) Петрикевич был посмертно награжден орденом *Virtuti Militari*, став самым молодым кавалером этого ордена. Широко известен также его 14-летний ровесник, который в своем последнем письме написал: «Мама, папа, я иду на войну. Уроки сделал».

ИЗВЕСТНЫЙ ЛЬВОВЯНИН

Со Львовом было связано так много известных и выдающихся людей, что даже упоминание о них выходит за пределы возможностей этой короткой статьи. Однако, стоит вспомнить о писателе Станиславе Леме, который родился в этом городе в 1921 году и прожил там первые двадцать пять лет своей жизни. Этот выдающийся создатель фантастической литературы, автор «*Соляриса*», несомненно, является самым известным в

Jednak liczba lwowskich Ormian zaczęła szybko rosnać dopiero po tym, jak Kazimierz Wielki – doceniając korzyści płynące z obecności w kraju prężnej nacji, zwanej „Żydami Wschodu” – zatwierdził w 1356 r. odrębność religijną, samorządową i sądowniczą Ormian lwowskich oraz w 1367 r. zezwolił ich biskupowi Grzegorzowi na wykonywanie jurysdykcji biskupiej i budowę katedry w mieście.

Początkowo Ormianie mieszkali w obrębie przyznanej im ulicy (ulica Ormiańska), w północnej części miasta lokacyjnego. Później, w miarę wzrostu możliwości i polonizacji wychodzili poza swój pierwotny teren zamieszkania. We Lwowie powstało kilka kościołów ormiańskich, m.in. św. Anny, św. Jakuba z Nisibis i św. Krzyża. Dwa pierwsze zostały zburzone w XIX w., trzeci zaś przejęli teatyni, a od nich księża misjonarze. W XIV w. powstała katedra ormiańska, początkowo podlegająca patriarche eczmiadzińskiemu, jednak w 1630 r. biskup ormiański Lwowa Mikołaj Torosowicz zawarł unię z Rzymem, którą przyjęli wszyscy Ormianie. We Lwowie istniał także klasztor Benedyktynów ormiańskich (jedyne zakony tego obrządku w Polsce), które prowadziły szkołę

мире львовянином, который однажды сказал, что «он пустил корни во Львове как дерево».

АРМЯНЕ ВО ЛЬВОВЕ

Первые армяне поселились на территории Львова еще до основания города, когда они через Крым бежали от преследований у себя на родине сначала от турок-сельджуков, а затем – от монголов. Однако, число львовских армян стало быстро расти после того, как Казимир Великий, оценивший преимущество проживания в стране процветающей нации, именуемой «евреи Востока», утвердил в 1356 году их право на самоуправление, правосудие и религиозную независимость. А в 1367 году армянский епископ Григорий получил разрешение на осуществление епископской юрисдикции и строительство собора в городе.

Вначале армяне жили в пределах отведенной им улицы (Армянская улица), в северной части города. Позднее, с ростом благосостояния и полонизации, армяне стали расселяться за пределами своего первоначального места жительства. Во Львове было построено несколько армянских церквей – св. Анны, св. Иакова Низибийского и св. Креста. Первые две церкви были разрушены в девятнадцатом веке, а третья – перешла к театинцам (католический монашеский орден), а от них – к миссионерам. В четырнадцатом веке был построен армянский собор, который первоначально находился в ведении эчмиадзинского католикаса, а в 1630 году армянский епископ Львова Николай Торосович принял унию с Римом, которая была поддержана всеми армянами. Во Львове также существовал монастырь армянских бенедиктинок (единственный такой орден в Польше) с начальной школой и женской гимназией. Союз с Римом способствовал полонизации армян, которые, на манер польских, видоизменяли свои родовые фамилии, добавляя суффикс – вич. В период I Республики знаменитые польские львовяне, такие, как поэт Симон Шимонович и деятель просвещения Григорий Пирамович были армяне.

В довоенном Львове армяне были хорошо известны и уважаемы. Были школы для молодых людей, при Львовском университете открыли курсы армянского языка. Был основан также армянский банк «Монс Пиус» и издавался журнал на польском языке «Посланник св. Григория». Архиепископ Теодорович пользовался таким

powszechną i gimnazjum żeńskie. Unia z Rzymem przyczyniła się do polonizacji Ormian, którzy zmieniali swoje nazwiska rodowe na wzór polskich przy pomocy przyrostka -wicz. Ormianami schyłku I Rzeczypospolitej byli tacy słynni polscy lwowianie, jak poeta Szymon Szymonowicz czy działacz oświatowy Grzegorz Piramowicz.

W przedwojennym Lwowie Ormianie byli znani i szanowani. Istniały szkoły średnie dla młodzieży męskiej, na Uniwersytecie Lwowskim funkcjonował zaś lektorat języka ormiańskiego. Założono także ormiański bank „Mons Pius” oraz czasopismo wydawane po polsku pt. „Posłaniec św. Grzegorza”. Arcybiskup Teodorowicz cieszył się tak wielką estymą, że na jego kazania w ormiańskiej katedrze przychodziło wielu Polaków zupełnie niezwiązanych z ormiańskim obrządkiem. Głośne były również bale ormiańskie, organizowane w okresie karnawału w salach lwowskiego Kasyna Literacko-Artystycznego. Bawili się na nich nie tylko Ormianie, ale i liczni przedstawiciele lwowskiej elity.

Piosenka „Tylko we Lwowie”

*Bo gdzie jeszcze ludziom,
tak dobrze jak tu?
Tylko we Lwowie!
Gdzie śpiewem cię tulą
i budzą ze snu?
Tylko we Lwowie!
I bogacz i dziad
tu są za pan brat
i każdy ma uśmiech na twarzy.
A panny to ma
słodkiutkie ten gród,
jak sok, czekolada i miód!
I gdybym się kiedyś
urodzić miał znów,
to tylko we Lwowie!
Bo szkoda gadania,
bo co chcesz to mów —
nie ma jak Lwów!*

Arkadiusz Sieroń
Аркадиуш Серонь

большим уважением, что на его проповеди в Армянском соборе приходило много поляков, не связанных с армянским вероисповеданием. Огромным успехом пользовались армянские балы, организованные в рамках карнавала в залах Львовского литературно-художественного клуба. Там проводили время не только армяне, но и многие представители львовской элиты.

Песня «Только во Львове»

*Ну где еще людям
как тут хорошо?
Только во Львове!
Где песней голубят
и будят от сна?
Только во Львове!
Тут запанибрата
богач и дед —
с улыбкою каждый.
А девушки сладкие
в городе том,
как сок, шоколад и мед!
И если дано было б
вновь мне родиться —
то только во Львове!
Нет смысла болтать
и нужно сказать —
нет лучше, чем Львов!*

Не для школы, а для жизни мы учимся

Античный афоризм

XX век оставил нам «в наследство» почти во всех регионах мира очень много проблем, которые требуют тщательного изучения и принятия соответствующих решений. Одна из них (и немаловажная) – это проблема образования.

В наш век бурного развития науки, техники, экономики естественно возникает вопрос об организации такой системы образования, которая должна будет подготавливать (особенно подрастающие поколения) к активному участию в экономическом, социальном, техническом, научном развитии своих стран.

Кого учить, чему учить, как учить?

Вот те проблемы, решение которых должно быть не только принято, но и реализовано. Одна из них – это проблема образования в тех странах, в которых есть определенное количество, так называемых, национальных меньшинств. В силу разных причин многие покинули или вынуждены были покинуть свои родные места и жить среди других наций, привыкая к другим языкам, обычаям, вере и т.п.

Так, например, в Армении уже более полутора века живут поляки. Разными путями и судьбами они оказались здесь, включились в армянскую действительность, приобщились к новому языку, к новым историческим реалиям, к новой культуре, обычаям, традициям. Многие семьи имеют сейчас в своем составе как армян, так и поляков. У кого-то папы или мамы, дедушки или бабушки были поляками. Известно

Nie dla szkoły, lecz dla życia uczymy się.

Antyczny aforyzm

Wiek XX pozostawił nam „w spadku” niemalże we wszystkich regionach świata bardzo dużo problemów, które wymagają szczególnej ostrożności i odpowiedniego działania. Jednym z nich (znaczącym) – jest problem edukacji.

W dobie szybkiego rozwoju nauki, techniki, ekonomii, pojawia się zagadnienie organizacji takiego systemu edukacji, który powinien przygotowywać (zwłaszcza młode pokolenia) do aktywnego uczestniczenia w gospodarczym, społecznym, technicznym i naukowym rozwoju ich krajów.

Kogo uczyć, czego uczyć i jak uczyć?

Są to problemy, które nie tylko powinny być zauważone i przedyskutowane, ale również rozwiązane. Jeden z nich to problem edukacji w tych krajach, w których istnieje określona liczba mniejszości narodowych. Z różnych powodów wiele z nich opuściło lub zostało zmuszonych do opuszczenia swoich ojczyzn i życia wśród innych narodów, przyzwyczajając się do różnych języków, obyczajów, religii, itp.

Na przykład, w Armenii, już od ponad półtora wieku mieszkają Polacy. Różne drogi i różne losy przywiodły ich tutaj. Odnaleźli się oni w ormiańskiej rzeczywistości, przyswoili nowy język, nowe realia historyczne, nową kulturę, zwyczaje i tradycje. Wiele rodzin ma teraz wśród swoich członków zarówno Ormian, jak i Polaków. Czyjś ojciec, matka lub dziadkowie byli Polakami. Wiadomo również, że wielu Ormian osiedliło się w Polsce już w XIII – XIV wieku.

Polacy mieszkający w różnych regionach świata, szczególnie w byłych krajach WNP, tęsknią za swoją

также, что много армян обосновались на территории Польши еще в XIII-XIV веках.

Поляки, живущие в разных регионах, особенно, в бывших странах СНГ, тоскуют по своей Прародине, стараются восстановить свой родной язык, познать свою историю, культуру, свои традиции. Польша во многом помогает своим соотечественникам. Это и определенная материальная помощь, и создание условий для изучения польского языка, польской культуры, истории, традиций, веры. Особенно следует отметить большое значение ежегодных поездок во время летних каникул групп детей и молодежи на «варшаты» – тренинги, учебные мастерские. Двухнедельное знакомство с Краковом, Люблином и другими местами в Польше – это бесценное познание своей Прародины, это включение, хотя и кратковременное, в «польскость», открытие для каждого из них, что значит быть Поляком. Кроме всего, на такие варшаты приезжают одновременно молодые люди (польского происхождения) из разных стран, а это уже, в свою очередь, способствует интернациональному воспитанию, что так важно в наши дни.

В связи с вышесказанным я хочу привести пример такого учебно-воспитательного заведения в самой Польше, куда дети из разных стран СНГ приезжают учиться после окончания 9-летней школы. Это Коллегиум св. Станислава Костки Католического общества воспитанников в Варшаве.

Это общество (ассоциация, союз) и действующий при нем Лицей с 2003 года работает по авторской программе «Европа – общее наследие», занимаясь обучением способной молодежи польского происхождения с Востока из бедных семей или находящихся в трудных материальных ситуациях. Многие выпускники этого Лицея продолжают учиться на разных факультетах в университетах по разным специальностям – право, социология, история, математика, польская филология, информатика и т.п.

Обычно в Лицее учится молодежь из Украины, Беларуси, России, Киргизии, Туркмении, Казахстана, Грузии.

В 2010 году Союз поляков в Армении «Полония» получил предложение о совместном сотрудничестве. Нам выделили 2 места в 2010/2011 учебном году.

Срок обучения в Лицее три года (в данном случае по 2012/2013 год). Для будущих лицейстов организуются двухнедельные занятия

Praojczyzną, próbują odrodzić swój ojczysty język, poznać swoją historię, kulturę, tradycję, itd. Polska znacząco pomaga swoim rodakom. Jest to i określona pomoc finansowa, i stwarzanie warunków do nauki języka polskiego, polskiej kultury, historii, tradycji, religii, itp. Szczególnie ważne jest znaczenie, które mają coroczne wakacyjne wyjazdy grup dzieci i młodzieży na warsztaty – szkolenia. Ich dwutygodniowa znajomość z Krakowem, Lublinem i innymi miejscami w Polsce – to bezcenny kontakt z ich Praojczyzną, to włączenie, chociaż na krótko, w „polskość”, odkrycie dla każdego z nich, co to znaczy być Polakiem. Ponadto, na takie warsztaty przyjeżdżają w tym samym czasie młodzi ludzie (polskiego pochodzenia) z różnych krajów, a to z kolei sprzyja międzynarodowej edukacji, która jest tak ważna w dzisiejszych czasach.

W związku z powyższym, chciałabym podać przykład takiej oświatowo – wychowawczej instytucji w samej Polsce, dokąd przyjeżdżają dzieci z różnych krajów WNP, po zakończeniu nauki u siebie, w dziewiątej klasie. Jest to Kolegium św. Stanisława Kostki Wspólnota Szkół Katolickiego Stowarzyszenia Wychowawców w Warszawie. Stowarzyszenie to i działające przy nim Liceum od 2003 roku pracuje według autorskiego programu „Europa – wspólne dziedzictwo”, ucząc zdolną młodzież polskiego pochodzenia ze Wschodu, z niezamożnych rodzin lub znajdujących się w trudnej sytuacji materialnej. Wielu absolwentów Liceum kontynuuje naukę na różnych kierunkach w różnych uczelniach, wybierając rozmaite specjalności – prawo, socjologię, historię, matematykę, filologię polską, informatykę, itp.

(с 28.06 по 10.07) для выяснения степени знания польского языка, чтобы затем определять их на соответствующие отделения. Лица, слабо владеющие польским языком, но имеющие хорошие знания и поведение могут начать занятия в нулевом классе. До начала занятий – первого сентября, они могут оставаться в интернате Лицея. В этот период для них организуются разные мероприятия – знакомство с городом, посещение выставок, знаменитых мест и т.п.

Требования к поступающим кандидатам:

- польское происхождение;
- высокая средняя оценка;
- образцовое поведение (характеристика польской организации или парафии).

Принятые учащиеся становятся стипендиантами, т.е. бесплатно учатся в Лицее, а также зачисляются в интернат, где им предоставляется место проживания и питание. Благодаря этому они имеют шансы на хорошую подготовку к сдаче экзаменов на матуру (аттестат зрелости) в Польше и продолжение обучения в выбранных ими университетах. Молодежь платит 30 долларов в месяц в школьный фонд. Бесплатное проживание в интернате обеспечивает Сенат РП (теперь Министерство иностранных дел).

Как мы уже отмечали ранее, в 2010 году от «Полонии» были направлены в Лицей два кандидата. К сожалению, один кандидат после летних занятий не был зачислен на продолжение учебы (помешал немного «характер» – непослушание и т.п.). Оставшийся Джон Суслин успешно закончил в этом году (2013-м) полный курс Лицея с очень высокими оценками. Он же стал Лауреатом Международного дилетантского (любительского) знания русского языка и Лауреатом Общепольской олимпиады по русскому языку и истории России, посвященной 400-летию Дома Романовых. Кстати, в этом учебном году 2013-2014 от «Полонии» поедет учиться в Лицей Инесса Казанчян, правнучка поляка Эдмонда Леоновича, основателя известного в Армении дендропарка «Сосняки» и внучка его сына, Виталия Эдмондовича Леоновича, который продолжает начатое отцом развитие этого региона Армении.

Курс лицейского обучения включает в свой состав как основные дисциплины, предусмотренные для цикла среднего образования – математика, физика и астрономия, химия, биология, география, история, польский, английский,

W Liceum uczy się młodzież z Ukrainy, Białorusi, Rosji, Kirgizji, Turkmenistanu, Kazachstanu, Gruzji.

W 2010 roku Związek Polaków w Armenii „Polonia” otrzymał propozycję współpracy. Zostały nam przydzielone 2 miejsca w roku szkolnym 2010/2011.

Cykl kształcenia w Liceum trwa 3 lata (w tym przypadku do 2012/2013 roku). Dla przyszłych licealistów organizowane są dwutygodniowe kursy (od 28.06 do 10.07), aby ocenić stopień znajomości języka polskiego, żeby następnie przydzielić ich do określonej klasy. Osoby słabo władające językiem polskim, posiadające dobre oceny z przedmiotów i z zachowania, mogą zacząć naukę w zerowej klasie.

Początek zajęć lekcyjnych – pierwszego września i do tego czasu uczniowie mogą zatrzymać się w Internacie Liceum. W tym okresie organizowane są dla nich różne atrakcje – poznawanie miasta, wycieczki do muzeów i galerii, itp.

Wymagania wstępne dla kandydatów :

- polskie pochodzenie,
- wysoka średnia,
- wzorowe zachowanie (potwierdzone opinią parafii lub organizacji polonijnej).

Uczniowie przyjęci do Liceum stają się stypendystami, czyli bezpłatnie uczą się w Liceum, a także zamieszkują w internacie, gdzie mają zapewnioną opiekę i wyżywienie. Dzięki temu mają doskonałe warunki, aby przygotować się do matury w Polsce i do dalszych studiów na wybranym przez nich uniwersytecie. Uczniów obowiązuje miesięczna symboliczna odpłatność na tzw. fundusz szkolny, w wysokości 30 dolarów. Zakwaterowanie w internacie szkoły jest bezpłatne i pokrywane ze środków Senatu RP (obecnie zaś Ministerstwa Spraw Zagranicznych).

Jak już wspomniałam wcześniej, w 2010 roku, z „Polonii” zostały skierowane do nauki w Liceum dwie osoby. Niestety jeden kandydat po zajęciach letnich nie został przyjęty do Liceum (trochę przeszkodził „charakter” – nieposłuszeństwo, itp.). Pozostał Dżон Суслин, który ukończył w tym roku (2013) Liceum z bardzo dobrymi ocenami. Był także Laureatem Międzynarodowej Olimpiady Dyletanckiej Znajomości Języka Rosyjskiego i Laureatem Ogólnopolskiej Olimpiady Języka Rosyjskiego i Historii poświęconej 400-leciu Dynastii Romanowów. Notabene, w tym roku szkolnym – 2013/2014, z „Polonii” pojedzie uczyć się w Liceum Inessa Hazanczjan – prawnuczka Polaka, Edmunda Leonowicza, założyciela słynnego w Armenii arboretum – „Sośniaki” i wnuczka jego syna, Witalijego Edmundowicza Leonowicza,

русский языки, также и ряд других, по нашему мнению, очень важных сфер познания для воспитания личности в наш век. Это знания о культуре, обществе (в социальном аспекcie), технологии информатики, об основах предприимчивости, физическом воспитании, обороноспособности (приспособление к самозащите). В свидетельстве об окончании Лицея с самого начала отмечены две самые значимые оценки: **Поведение и Религия/этика**. Затем уже следует перечень всех пройденных за время учебы дисциплин с полученными оценками.

Мне удалось лично познакомиться с этим учебным заведением (я ведь сама педагог!) и высоко оценить проводимую там работу. Следует отметить очень дружную атмосферу, царящую не только среди воспитанников, но и в отношениях, сложившихся между воспитателями и воспитанниками.

Несомненно, этому способствует весь жизненный уклад в Лицее, строгий режим, а также та система моральных ценностей, которая определяет деятельность школы – изучение религии и этики поведения, ежедневные обращения к вечерним молитвам, а по субботам и воскресениям – присутствие на утренних богослужениях. В интернате воспитанникам предоставляется комната на 3-4 человека, чаще всего, это дети из разных стран СНГ. Так, Джона «сокамерники» были из Украины, Грузии, Беларуси, Казахстана, что, естественно, благоприятствовало их сближению и ознакомлению к разными культурами, представляемыми этими молодыми людьми – поляками по происхождению, но с детства воспитанными в других социальных и этнических реалиях.

który kontynuuje, rozpoczęty przez ojca, rozwój tej części Armenii.

W cykl kształcenia Liceum wchodzi jako podstawowe przedmioty przewidziane w cyklu szkoły średniej – matematyka, fizyka i astronomia, chemia, biologia, geografia, historia, język polski, język angielski, język rosyjski, a także szereg innych, naszym zdaniem, bardzo ważnych dyscyplin wiedzy, służących wychowaniu jednostki w naszych czasach. Są to – wiedza o kulturze, wiedza o społeczeństwie, technologia informacyjna, podstawy przedsiębiorczości, wychowanie fizyczne, przysposobienie obronne. Na świadectwie ukończenia Liceum, na samym początku zaznaczone są dwie najważniejsze oceny: **zachowanie i religia/etyka**. Następnie kolejno już widnieją nazwy przedmiotów, które uczeń przechodził podczas trzech lat nauki wraz z ocenami, jakie uzyskał.

Udało mi się osobiście poznać tę szkołę (wszak sama jestem pedagogiem!) i wysoko oceniam pracę, która jest tam wykonywana. Należy zauważyć bardzo przyjacielską atmosferę, panującą nie tylko wśród wychowanków, ale także w relacjach między wychowawcami i wychowankami.

Niewątpliwie sprzyja temu cały układ życia Liceum, surowa dyscyplina, a także system wartości moralnych, który przyświeca działalności szkoły, lekcje religii i etyki, codzienne wieczorne modlitwy, a w soboty i niedziele udział w porannych nabożeństwach. W Internacie wychowankowie mieszkają w 3-4 osobowych pokojach i wśród lokatorów takiego wspólnego pokoju najczęściej są dzieci z różnych krajów WNP. I tak współlokatorami Dżona byli uczniowie z Ukrainy, Gruzji, Białorusi, Kazachstanu, co oczywiście sprzyjało zapoznaniu z nowymi kulturami, reprezentowanymi przez tych młodych ludzi – Polaków z pochodzenia, ale od dziecka wychowywanych w innych społecznych i etnicznych realiach.

Liceum organizuje liczne wycieczki, aby zaznajomić uczniów ze wspaniałymi, historycznymi miejscami w Polsce, zapewnia im możliwości dwu-trzytygodniowego wyjazdu w góry i uczestniczenia w wielu zawodach i konkursach.

W ubiegłym roku szkolnym grupa uczniów wyróżniających się w nauce i zachowaniu została wysłana do Rzymu, gdzie dane im było bliżej doświadczyć wspaniałości tego najbardziej znaczącego włoskiego miasta. Rzym wywarł na nich niezapomniane wrażenie i oczywiście pragnienie, by jeszcze tam wrócić.

Лицей организует различные поездки для ознакомления с знаменитыми в историческом плане местами в Польше, для проведения двух-трех недель в горных местах и участия в различных соревнованиях как спортивных, так и общекультурных. В прошлом учебном году группа лицеистов, отличившихся в учебе и поведении, была отправлена в Рим, где они провели незабываемые дни, познакомившись с самыми значимыми местами Италии. А Рим произвел неизгладимое впечатление и, конечно, желание еще не раз попасть туда.

Можно еще очень много говорить об этом Лицее. Как гласит одна русская пословица – «Лиха беда – начало», так и у меня получается, никак не могу остановиться. И все же придется это сделать! А, главное, отметить, что все, о чем можно и нужно говорить о Лицее, делать это надо на «фоне» того руководства и преподавательского состава, которые все это осуществляют.

В первую очередь хочу выразить от нашей «Полонии» и от себя лично большую благодарность за все то, что Лицей делает во благо детям польского происхождения из бывших стран СНГ – Директору Лицея Пани Еве Петрыкевич; Пану Алексию Каткову – строгому директору интерната; очень внимательной и всегда идущей всем на помощь Татьяне Юрченко, а также всем преподавателям Лицея, ведущим занятия по разным дисциплинам. Это – Дария Рыбицка (кстати, она и классный руководитель, как мне известно, класса, в котором учился Джон), Ева Зембинска, Пиотр Салата, Ева Пшедпелска, Марлена Млынарчык, Виолетта Дыбчо, Хелена Макаревич, Даниел Данбер. Я не всех знаю и поэтому прошу тех, которых я не отметила, простить меня, а Пани Директора хочу попросить передать нашу благодарность и наши пожелания успехов всему вашему коллективу, который самоотверженно трудится и осуществляет на деле далеко не легкую, но благородную и благодарную ипостась – воспитание умных, честных, высоко нравственных молодых людей, которые, где бы они в дальнейшем ни жили и работали, всегда будут гордо оправдывать слово ПОЛЯК.

А воспитанников Лицея хочется «обрадовать»! словами известного французского писателя Эмиля Золя: «Необходимо вечно учиться, смиряться с невозможностью все узнать».

Алла Кузьминска
Alła Kuźmińska

Można by jeszcze wiele mówić o tym Liceum. Najtrudniej jest zacząć, a potem jeszcze trudniej przestać, tak też jest ze mną i nijak nie mogę się zatrzymać. Mimo wszystko, trzeba będzie to zrobić! I, co najważniejsze, podkreślam, że wszystko o czym należy i trzeba mówić na temat Liceum, należy robić „na tle” dyrektorstwa i kadry pedagogicznej szkoły, dzięki którym istnieje to wszystko.

Przede wszystkim chcę w imieniu całej „Polonii” i swoim własnym, wyrazić ogromne podziękowania za wszystko to, co Liceum czyni dla dobra naszych dzieci polskiego pochodzenia ze wszystkich krajów WNP – Dyrektor Liceum – Pani Ewie Petrykiewicz, Panu Aleksemu Katkow – wymagającemu dyrektorowi internatu; bardzo uważnej i gotowej nieść pomoc każdemu Pani Tatianie Jurczenko, a także całej kadrze pedagogicznej Liceum, nauczycielom prowadzącym zajęcia z różnych przedmiotów. Są to – Daria Rybicka (notabene, pani Daria jest również wychowawcą klasy, do której uczęszczał Dżon), Ewa Ziębińska, Piotr Sałata, Ewa Przedpelska, Marlena Młynarczyk, Wioletta Dybcio, Helena Makarewicz, Daniel Danber.

Nie znam wszystkich, więc proszę o wybaczenie tych, których nie wymieniłam, a Panią Dyrektor chcę prosić o przekazanie wyrazów naszej wdzięczności oraz życzeń sukcesów całemu zespołowi, który nieustraszenie realizuje dzieło niełatwe, ale szlachetne i wdzięczne – wychowywanie mądrych, uczciwych, młodych ludzi o wysokich standardach moralnych, którzy niezależnie od miejsca zamieszkania czy pracy w przyszłości, zawsze będą dumnie świadczyć o wadze słowa POLAK.

A uczniów Liceum chcę „ucieszyć!” słowami znane francuskiego pisarza, Emila Zoli: „Musimy wечно uczyć się, walcząc z niemożnością nauczenia się wszystkiego.”

Գրականության դեսպանները...

Ասում են, որ թարգմանիչները գրականության լավագույն դեսպաններն են: Նրանց ջանքերի և անհատական ներգրավվածության շնորհիվ է, որ թարգմանությունները տարածում են գտնում արտասահմանում: Այդ նրանք են շփվում օտարերկրյա հրատարակիչների հետ, հետևում գրական շուկայի զարգացումներին ու հաճախ մեկնաբանում դրանք...

Կրակով, 20-22.06.2013թ.: Թարգմանիչների III Համաշխարհային Կոնգրես: Միջազգային այդ ամենամեծ միջոցառումը հասցեագրված էր լեհ գրականության թարգմանիչներին: Այս անգամ Կրակովը հյուրընկալել էր 250 թարգմանիչների, որոնք ներկայացնում էին աշխարհի 41 լեզուներ: Եվ այս անգամ ես ևս բախտ ունեցա հրավիրվելու այդ հրաշալի միջոցառմանը:

Առաջին Կոնգրեսը կազմակերպվել է 2005թ., որին մասնակցել են 174 թարգմանիչներ՝ 41 երկրներից: Այդ ժամանակ բացման խոսքով հանդես եկավ Ռիշարդ Կապուսչինսկին: Երկրորդը՝ չորս տարի անց, որի հյուրն էին 215 թարգմանիչներ՝ 56 երկրներից: Բացման խոսքը Օլգա Տոկարչուկինն էր: Այս տարի հրավերն ընդունեցին 250 թարգմանիչներ ողջ աշխարհից: Եվ այս տարվա Գրքի Ինստիտուտի հրավերն ընդունեց Վիեսլավ Միշլիվսկին, ում ելույթը լսեցինք մեծ հետաքրքրությամբ: Այս տարվա Կոնգրեսի ծրագրում տեղ էին գտել պլենար նիստեր և սեմինարներ, որոնց ընթացքում մասնակիցներին ներկայացվում էին լեհ գրականության նորագույն երևույթներ՝ նոր անուններ, նոր վերնագրեր, լեզվի էվոլյուցիայի հետ կապված խնդիրներ: Սեմինարներն անցկացնում էին լեհ գրականության ակնառու դեմքեր, որոնց թվում էին պրոֆեսորներ Եժի Յաժենսկին, Պշեմիսլավ Չապլինսկին, Պյոտր Շիվինսկին, Մարեկ Չալեկին: Թեմաները հետևյալն էին՝ նոր անուններ, անվանի գրողների նոր ստեղծագործություններ, գրական ժանրեր /դետեկտիվ, էսսե, ռեպորտաժ/, պոեզիա:

Ambasadorzy literatury...

Mówią, że tłumacze są najlepszymi ambasadorami literatury. To dzięki ich staraniom i osobistemu zaangażowaniu ukazują się różne przekłady za granicą, to oni namawiają zagranicznych wydawców, śledzą wydarzenia rynku literackiego i często je komentują.

Kraków, 20 – 22.06.2013.: III Światowy Kongres Tłumaczy. To największe międzynarodowe wydarzenie było adresowane do tłumaczy literatury polskiej. Tym razem w pięknym Krakowie gościło 250 tłumaczy reprezentujących 41 języków świata. I tym razem miałam szczęście być zaproszoną na tę wspaniałą imprezę. Pierwszy Kongres został zorganizowany w 2005 roku i wzięło w nim udział 174 tłumaczy z 41 krajów, drugi odbył się cztery lata później i gościło na nim 215 tłumaczy z 56 krajów. W tym roku zaproszenie przyjęło 250 tłumaczy z całego świata. Pierwszy Kongres otworzył wykład Ryszarda Kapuścińskiego, drugi – Olgi Tokarczuk. Na tegoroczny Kongres zaproszenie Instytutu Książki przyjął Wiesław Myśliwski, którego wykładu słuchaliśmy z wielkim zainteresowaniem. W programie Kongresu znalazły się sesje plenaryjne oraz warsztaty, które były okazją do przedstawienia uczestnikom najnowszych zjawisk w literaturze polskiej – debiutujących pisarzy, no-

Իրենց նորագույն հրատարակությունները ներկայացրին նաև լեհ հրատարակիչները՝ W.A.B., Znak /Նշան/, Wydawnictwo Literackie /Գրական հրատարակչություն/, Wydawnictwo a5 /Ա5 հրատարակչություն/, Biuro Literackie /Գրական գրասենյակ/: Կոնգրեսի մասնակիցները հնարավորություն ունեին հանդիպելու նաև տարբեր գրողների և հրատարակիչների հետ: Մենք հանդիպեցինք այնպիսի անվանի գրողների հետ, ինչպիսիք են՝ Վիեսլավ Միշլիվսկին, Ադամ Ջագայեվսկին, Յոաննա Բատորը, Օլգա Տոկարչուկը, Մարկ Կրայեվսկին և Ռիչարդ Կրիմիցկին: Ըստ ավանդության, Կոնգրեսի ընթացքում արդեն իներորդ անգամ համանվեց Անդրատլանտյան պարզեր: Այս տարի այն ստացավ լեհ գրականության թարգմանիչ Կարոլ Լեսմանը Նիդեռլանդներից:

wych tytułów, zjawisk związanych z ewolucją języka. Uczestnicy Kongresu mogli spotkać się również z pisarzami i wydawcami. Warsztaty prowadzili najwybitniejsi znawcy literatury polskiej, m.in. prof. Jerzy Jarzębski, prof. Przemysław Czapliński, prof. Piotr Śliwiński, prof. Marek Załeski. Były one poświęcone takim tematom jak: nowe nazwiska, nowe tytuły znanych pisarzy, literatura gatunkowa (kryminał, esej, reportaż, biografie), poezja. Swoje najnowsze publikacje przedstawili także polscy wydawcy. Na Kongresie pojawili się przedstawiciele m.in. W.A.B., Znaku, Wydawnictwa Literackiego, Wydawnictwa a5 i Biura Literackiego. Mieliliśmy też okazję spotkać się z samymi pisarzami, m.in. z Wiesławem Myśliwskim, Adamem Zagajewskim, Joanną Bator, Olgą Tokarczuk, Markiem Krajewskim i Ryszardem Krynickim.

Բացի Կոնգրեսի պարտադիր ծրագրին մասնակցելուց, ինձ հիանալի հնարավորություն էր ընձեռնվել ևս մեկ անգամ զբոսնելու այդ հրաշալի քաղաքի փողոցներով և այցելելու բազմաթիվ տեսարժան վայրեր: Քաղաք, որը համարվում է լեհական քաղաքներից ամենագեղեցիկը: Իրոք, դժվար է չհամաձայնվել դրա հետ: Կրակովի մասին կարելի է շատ երկար խոսել, սակայն, բանի որ այս հոդվածը հերթական ուղեցույց չէ զբոսաշրջիկների համար, կարելի է այն բնութագրել ընդամենը մեկ նախադասությամբ՝ Կրակովը գեղեցիկ հեքիաթ է, որտեղ հուսով եմ, դեռ կվերադառնամ: Դա իմ մեծ ցանկությունն է: Իսկ եթե ինչ-որ բան շատ էս ցանկանում, վստահ եմ, այն անպայման կատարվում է...

Նաիրա Մախչանյան
Naira Makhchanyan

Zgodnie z tradycją, w czasie Kongresu wręczona została już po raz dziewiąty Nagroda Transatlantyk, przyznawana wybitnemu promotorowi literatury polskiej za granicą. Laureatem Nagrody Transatlantyk w 2013 roku został Karol Lesman, tłumacz literatury polskiej na niderlandzki.

Oprócz uczestniczenia w przewidzianym programie Kongresu miałam okazję kolejny raz zwiedzać miasto i spacerować uliczkami wspaniałego Krakowa. Miasto, które przez wielu uważane jest za najpiękniejsze polskie miasto. Trudno się z tym nie zgodzić. Zabytki Krakowa można by wymieniać bardzo długo, ale ponieważ ten artykuł nie jest kolejnym przewodnikiem turystycznym, można tylko powiedzieć jedno zdanie – Kraków to jest piękna bajka, do której mam nadzieję, jeszcze wrócę. To jest moje wielkie pragnienie. A jeśli bardzo czegoś się chce, jestem pewna, że to się koniecznie musi spełnić.

Urodzony w Kaliszu, uznany w Szwecji

Piotr Marciniak ur. w 1982 roku w Kaliszu jest obywatelem polskim. Ukończył Uniwersytet w Lund i elitarny Dramatiska Institutet (Szkola Filmowa) w Sztokholmie.

Dramatiska Institutet jest bardzo elitarną uczelnią artystyczną. Nabór odbywa się co dwa lata i na poszczególne kierunki przyjmowane są tylko cztery osoby.

Telewizja Szwedzka wyemitowała jego film autorski „Betongbarnet”, film „Bekas” według jego scenariusza oraz trzyodcinkowy serial „Inkognito” też według jego scenariusza. Serial ten pobił rekord oglądalności – 1,3 mln widzów. Reżyserem był Alain Darborg, a w rolach głównych wystąpił Per Morberg i Susanne Thorson.

Film „Bekas” był mianowany do Studenckiego Oscara przez Amerykańską Akademię Filmową. Piotr Marciniak jest laureatem miesięcznika „FRIHET” w dziedzinie prozy.

Kino – Lautrec

obrazki
zrobiłem biały film kinowy
dla kina które zamknięto
albo którego nie było
pogodny obraz grozy
o tym co mi się nigdy nie spełniło

i o tym wszystkim innym
odartym z piękna
pozbawionym brzydoty
i o tym jak pod kołami aut
giną czarne koty

Ծնված՝ Կալիշում, հայտնի՝ Շվեդիայում

Jerzy Marciniak

ur. 1950, mieszka w Lund (Szwecja). Z zawodu prawnik. Poeta, prozaik, dramaturg. Nasi czytelnicy mieli okazję zapoznać z jego prozą. Teraz pragniemy przybliżyć sylwetkę oraz twórczość syna Jerzego Marciniaka – Piotra.

Եժի Մարչինյակ

Ծնվ. 1950թ., ապրում է Լունդում (Շվեդիա). Մասնագիտությամբ իրավաբան է: Բանաստեղծ, վիպասան, թատերագիր: Մեր ընթերցողները հնարավորություն են ունեցել ծանոթանալու նրա արձակ ստեղծագործությունների հետ: Այժմ ցանկանում ենք ծանոթացնել Եժի Մարչինյակի տղայի՝ Պյոտրի ստեղծագործություններին:

Պյոտր Մարչինյակը ծնվել է 1982թ. Կալիշում, Լեհաստանի քաղաքացի է: Ավարտել է Լունդի համալսարանը և Ստոքհոլմի Կինեմատոգրաֆիայի Դպրոցը: Այն բավականին էլիտար բուհ է համարվում, որտեղ ուսանողների համալրումը երկու տարին մեկ անգամ է և առանձին բաժիններ ընդունվում են ընդամենը չորս հոգի:

Շվեդական հեռուստատեսությունը ցուցադրել է նրա հեղինակային «Betongbarnet» ֆիլմը, նրա սցենարով նկարահանված «Bekas» («Մորակոցար») ֆիլմը, ինչպես նաև երեք մասից բաղկացած «Ինկոգնիտո» սերիալը: Վերջինս ռեկորդային արդյունքներ գրանցեց՝ 1,3 մլն. հանդիսատես: Ֆիլմի ռեժիսորն էր Ալան Դարբորգը, իսկ գլխավոր դերում հանդես եկան Պեր Մորբերգը և Սյուզան Թորսոնը:

«Bekas» ֆիլմը ամերիկյան Կինոակադեմիայի կողմից առաջադրվել է Ուսանողական Օսկարի: Պյոտր Մարչինյակը արձակի բնագավառում «FRIHET» ամսագրի դափնեկիր է:

Կինո

պատկերներ
սպիտակ խաղարկային ֆիլմ եմ արել
կինոյի համար որը փակ է
կամ էլ չի եղել
սարսափի հստակ պատկեր
այն մասին ինչ ինձ երբեք չի հանդիպել

ու բոլոր մյուսների մասին
զատված գեղեցիկից
գուրկ անճոռնիությունից
ու այն մասին թե ինչպես մեքենաների անիվների տակ
սև կատուներն են սպանվում

POEZJA

o tych co są samotni
i o śmiejącej się dziewczynie
która jest bólem dotknięta
i ciągle obok drzwi wejściowych siedzi
czekając, że może ją ktoś odwiedzi

o płaczącym w locie ptaku
i krasnalu
w długim czarnym fraku
który piosenki sobie śpiewał
i sam sobie przygrywał
i o tym wietrze
który łyzy grube z jego twarzy zrywał

tyle możliwości jak
w bogatych filmowych snach
jak w odchodzących z nocą
za horyzont w łzach
parą niedoszłych kochanków
gdzie ona półnaga dziewczyna
a on karzełek-malarz
taka losu drwina

jutro
w pogodny dzień powszedni
przyśni mi się wczorajszy sen
taki bez słów
o kinie którego nie było
które może będzie znów
prosty sen o śnie

taki film bez obrazków
o moim nieistniejącym istnieniu
i o białych scenach
i ich białym cieniu

նրանց մասին ովքեր միայնակ են
ու խնդուն աղջկա մասին
ուն ցավն է դիպչել
ու ով անընդհատ շենին նստած
սպասում է զուցե մեկն այցելի իրեն

թռչքուն լացող թռչնի մասին
ու գաճաճի
երկար սև ֆրակով
ով երգում էր իր համար
ու ինքն իրեն նվագակցում
ու այդ քամու
ով նրա դեմքից պոկում էր արցունքները խոշոր

այսքան հնարավորություններ ինչպես
հարուստ ֆիլմային երազներում
ինչպես գիշերով հորիզոնը քափվող
արցունքներում
չկայացած սիրահարների մեջ
որտեղ մե-ն կիսամերկ աղջիկ է
իսկ նա թզուկ-նկարիչ
այդպիսի ծաղր ճակատագրի

վաղն
արևոտ աշխատանքային մի օր
կտեսնեմ երեկվա երազն
առանց բառերի
ֆիլմի մասին որը չկար
որը հնարավոր է լինի նորից
հասարակ երազ երազի մասին

ֆիլմ առանց պատկերների
ին զոյություն չունեցող զոյության
ու ճերմակ դրվագների մասին
ու նրանց ճերմակ ստվերների

Թարգմանիչը լեհերենից: Jerzy Marciniak
Ծվնդնրնից թարգմանից Եժի Մարչինյակը

Թարգմանիչը Նաիրա Մախչանյանը
Թարգմանիչը Naira Makhchanyan

Հովհաննես Շիրազը հայ ժողովրդի վշտի դարավոր մառախուղից ծագած աստղն է:

Հոյակապ դեմք՝ մեր պոեզիայի Պառնասում, հորդաբուխ ու ճշմարիտ բանաստեղծ. որի ամեն մի բանաստեղծությունը մի գյուտ է՝ զարմանալի պատկերներով:

Ավ.Իսահակյան

Նա ինձ համար առասպել է: Առասպել էր բոլորի համար: Ես դեռ չեմ կարողացել ինձ համար պարզել այդ առասպելի խորհուրդը: Դա երևի այդքան պարզ ու սովորական մարդու մեջ դրված արտակարգ հանճարն էր:

Հ.Սահյան

Շիրազի անունը լսելիս պետք է ոտքի կանգնել և անընդմեջ ծափահարել: Այդպես է, որովհետև հայրենիքի մի հերոս էլ Շիրազն էր:

Վ.Սարգսյան

Ահա այսպես են բնութագրել մեծերը մի մարդու, որի համար ողջ կյանքում անմոռաց մնացին գյումրեցի Թադևոսի (հոր) և կարսեցի Աստղիկի (մոր) հետ կապված տպավորությունները: Ախուրյանի ափին մի հին ու խարխուլ տնակ և գոհություն Աստծուն՝ տվածի և չտվածի համար: Իսկ հոր մահից հետո՝ որբանոց ու ծանր մանկություն:

Անցան տարիներ ու ծնվեց մի հանճար, որի մեջ բոցկտում էր մաշտոցյան լեզվի կրակը, երակներում հոսում Նարեկացու և Քուչակի արյունը, իսկ սրտի միջով անցնում էր Խաչատուր Աբովյանի վերքը: Նա տիրապետում էր Սասունցի Դավթի ուժին, սակայն նրա պոեզիայում ծաղկում էր մոր ծաղիկը, որի անունը քնքշություն է: Նրա քնարը պատվով կրում էր Կոմիտասի կարոտը և Մարտիրոս Սարգսյանի գույների հարմոնիան:

Աչքերիս մեջ զարնան օրեր,
Ճամփես դեպի աստղերն անմեռ,
Ինձ էլնելու քարեր կան դեռ,
Ինձ էլնելու սարեր կան դեռ,
Քարե՛ր, սարե՛ր, դարե՛ր կան դեռ:

Նաիրա Մախչանյան

Hovanes Sziraz jest gwiazdą wyłaniającą się z wiekowej mgły smutku ormiańskiego narodu.

Znakomita postać na Parnasie naszej poezji, prawdziwy poeta, którego każdy wiersz – to odkrycie z niesamowitymi obrazami.

A.Isahakian

On dla mnie jest mitem. On był mitem dla wszystkich. Nie mogłem objaśnić dla siebie tajemnicy tego mitu. To chyba niezwykle geniusz w takim prostym i zwykłym człowieku.

H.Sahian

Słyszac imię Sziraza trzeba wstawać i nieustannie oklaskiwać. Tak jest, gdyż jednym z bohaterów ojczyzny był i Sziraz.

W.Saroyan

Tak opisali wielcy ludzie człowieka, dla którego przez całe życie pozostali ważni i niezapomniani rodzice – Tadewos, ojciec z Gumri i Astghik, matka z Karsu. Stara i uboga chatka na brzegu Achuriana i dziękczynienie Bogu za wszystko. A po śmierci ojca – dom dla sierot i ciężkie dzieciństwo.

Minęły lata i narodził się geniusz, w którym płonął ogień języka Masztoca, w żyłach płynęła krew Narekaci i Kuczaka, a przez serce przechodziła rana Khaczatura Abowiana. On miał siłę Dawida Sasunskiego, ale w jego poezji kwitnął kwiat Matki, imię którego była Czulość. Jego liryka dumnie nosiła tęsknotę Komitasa i harmonię kolorów Martirosa Saryana.

Są dni wiosenne w moich oczach,
I droga moja do wiecznych gwiazd,
Są kamienie do wchodzenia,
Są jeszcze góry do wchodzenia,
Są góry, wieku i kamienia...

Naira Makhchanyan

